

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi käytöstä poistettujen maatuulivoimalan purkamisesta ja purkuvakuudesta sekä laiksi rakentamislain muuttamisesta;

Purkukustannusten asianmukainen selvittäminen on keskeinen edellytys tuulivoimahankkeiden vastuulliselle toteuttamiselle ja julkisen talouden riskien hallinnalle. Purkukustannukset eivät ole vakioituja, vaan ne vaihtelevat merkittävästi hankekohtaisesti riippuen muun muassa voimaloiden koosta, lapojen pituudesta ja käsittelytarpeista, perustusten laajuudesta sekä sijainnista ja logistiikasta. Erityisesti suurten, noin 200 metrin napakorkeuden voimaloiden osalta kustannukset ovat olennaisesti suurempia kuin aiempiin, pienempiin voimalamalleihin perustuvissa arvioissa. Näin ollen yleisiin keskiarvoihin tai toimialan omiin arvioihin perustuvat kustannusarviot eivät ole riittäviä.

Luotettavan kustannustason määrittäminen edellyttää tapauskohtaista purkusuunnitelmaa, jossa huomioidaan kaikki purkamiseen, kuljetukseen, jätehuoltoon ja mahdolliseen ennallistamiseen liittyvät toimenpiteet. Tällaisen suunnitelman pohjalta laadittu riippumaton kustannusarvio on ainoa kestävä peruste purku- ja ennallistamisvakuuden määrittämiselle.

Koska purkaminen on väistämätön ja varma tuleva kustannus, sen rahoitus tulee varmistaa etukäteen. Mikäli vakuus kerätään vasta toiminnan aikana, muodostuu merkittävä riski siitä, että vakuus ei kata todellisia kustannuksia. Tämä riski korostuu tuulivoimatoimialan viimeaikaisen kehityksen valossa. Sekä Ruotsissa että Suomessa on todettu alan kannattavuuden heikentyneen muun muassa sähkön hinnan vaihtelun, matalien hintatasojen sekä kohonneiden rahoituskustannusten vuoksi. Hankkeet toteutetaan tyypillisesti erillisten projektiyhtiöiden kautta, joiden vakavaraisuus on rajallinen. On siten täysin realistista, että toiminnanharjoittaja ei kykene keräämään riittävää vakuutta elinkaaren aikana tai ajautuu maksukyvyttömäksi ennen purkuvaihetta.

Riskiä kasvattaa olennaisesti myös se, että maanvuokrasopimukseen sisältyy usein ehto, jonka mukaan vuokraaja voi luovuttaa tai edelleen vuokrata alueen kolmannelle osapuolelle ilman maanomistajan erillistä hyväksyntää. Tämä tarkoittaa käytännössä, että hankkeen toteuttaja voi vaihtua toimijaan, jonka taloudellinen kantokyky on alkuperäistä heikompi. Kunnalla tai maanomistajalla ei tällöin ole tosiasiallista mahdollisuutta vaikuttaa siihen, kuka lopulta vastaa purkuvelvoitteista. Ilman ennakkoon asetettua vakuutta purkukustannusten kattaminen jää epävarmaksi.

Edellä mainitut tekijät yhdessä osoittavat, että toiminnan aikana kertyvään vakuuteen perustuva malli sisältää merkittävän riskin kustannusten siirtymisestä kunnalle tai muille ulkopuolisille tahoille. Tämän vuoksi purku- ja ennallistamisvakuuden tulee perustua tapauskohtaiseen purkusuunnitelmaan ja riippumattomaan kustannusarvioon, ja sen tulee olla asetettuna täysimääräisenä ennen rakennustöiden aloittamista.

Laki on todella kaivattu ja tärkeä, koska kunnat ovat täysin laiminlyöneet purkukustannuksista mahdollisesti aiheutuvan riskin maanvuokraajille ja viimekädessä veronmaksajille. Laki olisi hyvä saattaa voimaan ilman siirtymäaikaa koska uusille toteutettaville hankkeille, koska niihin liittyvissä maanvuokrasopimuksissa ei ole turvaavia purkuvakuuksia.

Torniossa 2.4.2026

Erkki Hurtig